

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

XVIII. De regularibus & religiosis extra claustra vagantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

violabiliter observari mandando. Verum tam non omnia uno & eodem tempore exogitari, ne dum perfici poterint, quinimo circa ea sit nobis singularis ferme dtebus aliquo emittendum, abufu apostataz, que per regulares perfonas sub diversis falsis pretextibus quotidie incurrunt, ulterius parcendum non esse a censuris. Nam licet diverfi Rom. Pont. predecessores nostri, per eorum constitutiones complura contra apostasiam hujusmodi ediderint statuta & ordinationes, nondum tamen est plenum contra eam adinventum remedium. Quinimo diverfi diverforum etiam mendicantium ordinum religiosi, propriis salutis immemores, Deique timore postposito, sub pretextu, alii videlicet quod religioni & ordini in genere ob varias confictas causas astricti non sint, & superinde sententiam declaratoriam obtinuerint. Alii quod beneficium Ecclesiasticum curatum affectu sint: Alii quod extra regularia sui ordinis loca strandi, & alicui beneficio Ecclesiastico deferendi a suis superioribus licentiam habeant, & alii diversis aliis confictis coloribus. Alii vero nullo suffulti pretextu, sed temeritate propria contra proprium juramentum per eos in eorum professione praestitum, & regularia sui ordinis instituta, extra claustra suorum regularium locorum degunt, & in seculo aliqui habitus sui ordinis retento, aliqui alio subiecto in habitu Presbyterorum secularium, & complures in habitu laicali temere vagantur. Et postquam Deo fidem fallere non sunt veriti, cetera omnia quantumvis gravissima & detestanda, levia & licita reputantes. Alii parochianos eorum curae commissos falsam doctrinam docere, & pravis opinionibus, ac haereticis replete, alii uxores ducere, alii sine paupertate eos cogente, sive diabolico instinctu secularibus & mechanicis negotiis se dare. Alii seditionibus popularibus conjurationibus contra Principes, & alios, ac quibusvis aliis levis actibus se implicare, & cetera omnia nequissima facere praesumunt, in gravissimam divinae majestatis offensam, & religionis opprobrium, & animarum suarum pernicem, & gloriam Christi fidelium scandalam.

Quamobrem considerantes Apostatas hujusmodi infinitis erroribus in eadem Dei Ecclesia causam praestare, & propterea volentes contra apostasiam ipsam plenius providere, & eam, quantum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnes & singulos, qui post professionem per eos in etate legitima constitutos, in aliquo approbato, etiam militati ordine pure & libere emissam, vel si ante etatem legitimam professi fuerint, post illam per eos in ipsa etate legitima constitutos pure & libere, raram & gratam habitam, temeritate propria, aut quovis pretextu, vel causa, etiam si se religioni & ordini non astrictos esse sine causa cognitione, & his que a iure requiruntur, servari omisissis, vel non legitime probatis, declarari obtinuerint, aut beneficium Ecclesiasticum, etiam curatum, non procedente legitima dispensatione possident, vel alicui beneficio Ecclesiastico, etiam curato alterius nomine deficiant, extra claustra suorum regularium locorum degunt, aut in posterum degent, omnibus & singulis beneficiis Ecclesiasticis cum cura & sine cura, secularibus, aut sui vel cuiusvis ordinis regularibus, pro eos quomodolibet obtentis, & de cetero obtinentibus cujuscunque qualitatis fuerint, ac fructibus, redditibus, & proventibus Ecclesiasticis, eis quomodolibet reservatis, seu assignatis, necnon Baccalaureatus, Licentiatuz, Doctoratus, & Magisterii, ac quibusvis aliis in iure Canonico, vel Civili, Theologia, seu Medicina, vel artibus, aut quavis alia facultate gradibus, per eos etiam antequam religionem ingredi de-rentur obtentis, seu affectis, necnon quocunque minist-

terio Ecclesiastico, Apostolica auctoritate, tenore presentium penitus & omnino privamus, ac ad illa & alia quocunque & qualiacunque in posterum obtinenda, seu fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos percipiendos, aut gradus assequendos perpetuo inhabilitamus, & ab executione quoruncunque Ecclesiasticorum, etiam factorum, & praeteritum Presbyteratus ordinum, necnon omni ministerio Ecclesiastico praedicto perpetuo suspendimus, & inhabiles ac suspensos esse, necnon beneficia ipsa de iure & de facto, etiam ad hoc ut eorum ordinarii collatores ea aliis libere conferre possint, & nisi ea infra tempus a Lateranensi Concilio statutum contulerint, collatio beneficiorum eorumdem ad immediatum illorum superiorem, & demum ad nos, ac pro tempore existentem Rom. Pont. devolvatur, Patroni quoque eorumdem beneficiorum personas idoneas infra tempus a iure statutum ad ipsa beneficia praesentare possint, & nisi praesentaverint, eorum libera collatio ad ordinarium spectet & pertineat, vacare, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum hujusmodi expirare decernimus, ita ut de cetero ipsi apostatae, quamdiu vixerint, aliqua beneficia Ecclesiastica obtinere, vel aliquod officium Ecclesiasticum exercere, aut fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos, seu super illis pensiones annuas percipere vel exigere, seu curam animarum, vel aliquod ministerium Ecclesiasticum exercere, aut sacramenta Ecclesiastica ministrare, seu missam celebrare, aut pretextu ordinum in quibus constituti erunt, aliquid facere, vel exequi nequeant, & provisiones, seu commendae, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, necnon assignationes pensionum annuarum eis etiam dicta auctoritate, etiam cum praesentium, toto earum tenore inserto, plenaria derogatione pro tempore facta nullae sint, & irritae, ac viribus omnino careant, nec aliquid eis jus, aut titulum beneficium possidendi, aut fructus, redditus, & proventus, seu pensiones hujusmodi exigendi, vel percipiendi tribuamus. Ipsique sic privati, inhabiles, & suspensi fructus suos non faciant, sed ad illorum restitutionem teneantur. Et nihilominus si curam animarum exercere, vel Ecclesiastica sacramenta ministrare, seu missam celebrare, aut pretextu ordinum suorum praedictorum aliquid facere, aut aliquid ministerium Ecclesiasticum exequi praesumpserint, tanquam suspensi ab executione ordinum suorum, & in illis contra suspensionem ipsam, & in contemptum clavium ministrantes condignis poenis omnino puniantur.

Et ut omnis vagandi occasio apostatas hujusmodi tollatur, volumus & sancimus, quod quavis tam Ecclesiastica, quam secularis persona, cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & praeminentiae existant, etiam si Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia majori auctoritate, seu excellentia praesurgant, aliquid apostatarum eorumdem receptare, seu nutrire, vel illis quo minus ad eorum ministerium, seu domum, vel alium locum regularem deant favorem aut auxilium, seu consilium praestare non praesumant, & si eos receptaverint, vel illis ut praesertur, faverint, aut auxilium, seu consilium praesertint, & per ordinarium loci sub quo morantur trahent communiter a praemissis non defiterint, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant. Et si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, aliquid ex eisdem apostatis ad beneficium de iure patronatus existens tunc vacans praesentaverint, praesentationes hujusmodi sint eo ipso nullae, irritae, & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni iure praesentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant. Quoque superiores ordinum quos ipsi professi fuerint, & ordinarii locorum in quibus ipsi apostatae pro tempore degent, tam conjunctim, quam divisim eisdem apostatas, ut ad eorum monasteria

a Adde ea quae in 27. Concilio Agathensi & Trident. sess. 4. cap. 11. de reser. & sess. 21. c. 19. de regulis.

Q 2 9

redecant, requirere, & si ad dicta monasteria redire cef-
 faverint, distulerint, vel recufaverint, eos secundum or-
 dinis disciplinam, monitione prvavia, per censuras Eccle-
 siasticas, & pœnas etiam corporis afflictivas ad redun-
 dandam cogere & compellere possunt invocato etiam ad hoc
 si opus fuerit, auxilio brachiæ secularis. Quod si regula-
 ris ordo hoc non patitur, auctoritate nostra providere
 valeant, ut talibus apud eandem monasteria in locis com-
 pentibus, si absque gravi scandalo fieri poterit, alio-
 quin in aliis religiosis domibus ejusdem ordinis ad agen-
 dam inibi penitentiam vita necessaria ministrantur. Si
 vero apostata hujusmodi se in his inobedientes prafite-
 rint, sint etiam auctoritate nostra majoris excommuni-
 cationis sententia eo ipso innodati, & superiores sui eos
 excommunicatos esse declarent & nuncient, ac ut tales
 ab omnibus suis subditis nunciari & publicari faciant.
 Teneanturque ipsi apostata cujuscunque ordinis con-
 gregationis, & habitus fuerint, biretum nigrum, dua-
 bus lineis albis extela confectis, & digito humano latis,
 ab una extremitate ad aliam extremitatem circumductis
 distinctum, & per totam ejus circumferentiam simili li-
 nea alba suffultum, ita ut omnes lineæ præfatæ oculis in-
 quantum manifeste appareant, continue gestare. Et si
 sine bireto hujusmodi deprehensi fuerint, possint pro hu-
 jusmodi inobedientia non solum per suos superiores,
 verum etiam per quosvisque, tam Ecclesiasticos, quam
 seculares iudices & magistratus condignis pœnis puniri,
 & ad delationem ipsius bireti, ut præferatur distincti &
 suffulti, omnino compelli. Decernentes quod de cæte-
 ro, qui aliquem ordinem approbatum, ut præferatur, ta-
 citè vel expressè professus fuerint, & se illi ordini non
 astrictum esse contenderit, vel alias quovis modo, sive
 retento, sive dimisso habitu, extra regulatam loca ipsius
 ordinis de jure aliquo casu stare posse putaverit, vel qua-
 si ratione aut prætextu super hoc postulaverit, seu sup-
 plicaverit, literas quas à nobis seu officio penitentiariæ
 nostræ obtinebit, Cardinali, protectori, seu viceprotectori
 ipsius ordinis in curia residenti, & procuratori gene-
 rali ordinis dirigi, & præsentari facere, ac coram eo in
 hoc negotio, cum plena causæ cognitione procedere tene-
 atur, alias omnia & singula per ipsum professum in præ-
 missis gesta, nullius firmitatis vel momenti, literarum
 aliis directæ nullam jurisdictionem tribuant. Quod-
 cumque omnes & singulæ translationes de apostatis ipsis ad
 alium ordinem, etiam per nos, aut prædecessores nos-
 tros, vel per officium penitentiariæ hujusmodi factæ,
 & quas deinceps fieri contigerit, nisi ad arctio-
 rem, vel parem ordinem factæ fuerint, & ipsi sic translati
 in monasteriis, in quibus regularis observantia vigeat, actu
 maneat, nulla sint, & irritæ, ipsiq; sic translati ad pri-
 stinum ordinem, etiam si in ordinem ad quem translati fue-
 rint professionem in eo emitti solitam emiserint, redire
 teneantur. Et si post unam & secundam monitionem,
 sibi à Prælati seu superioribus ordinum à quibus tran-
 slati sunt, factam, redire distulerint aut neglexerint, liceat
 ipsis Prælati, seu superioribus procedere contra eos, non
 modo & mediis contra apostatas statutis. Et nihilomi-
 nus præfatos sic translatos, & ut præferatur, non redeuntes
 administratione cujuscunque Ecclesiastici beneficii
 seu officii & prælaturæ perpetuo privamus.

Pius Quartus.

*Apostatarum causa, & religiosorum extra claustra vagantium
 lites, ad Apostolicam decisionem evocantur.*

CAP. II.

Singulas lites & causas, hæcenus coram quibusvis or-
 dinariis vel delegatis iudicibus etiam in Roman. Cur.
 introductas, & in quacunque instantia contra dictos apo-
 statas vel translatos, vel alias inter quasvis personas pri-
 vatorum occasione pendentes, etiam si instructæ sint,
 ad nos advocamus, ac causas tam ad nos advocatas in
 statu & terminis quibus reperiuntur reassumendas, nec

non quam & quas quæcunque personæ Ecclesiasticæ
 regulares, ac etiam seculares, necnon communitates, col-
 legia, & universitates dicta occasione sua in præmissis in-
 tervenerint vel divisi interesse putaverint, contra dictos apo-
 statas, vel translatos, aut alios quoscunque ad hoc ven-
 turos, vel civiliter vel criminaliter, ac realiter & personarum
 vel mixtim, habent, & moveant, aut habere viderentur
 volent & intendunt, cum omnibus & singulis iudicibus
 de penden. emergent, amoveant, & in omnibus, & in
 negotio principali, quod præfatis iudicibus in iudicio
 be & ejus districtu alios in ea præfatis districtu iudicio
 stro Jacobo tituli S. Marie in Cosmedin. præfatis
 Cardinali Sabelle nuncupato, nostro in dicto casu & illo-
 chu Vicario generali, seu eius locum tenent. extra-
 riam vero ordinario loci, ac superioribus mensuris, &
 bus prima & originaria Professio per quemlibet
 statis & translati prædicti emissa fuerint, nemine
 tinenti primam dignitatem in Ecclesia cathedrali, in
 metropolitana, vel alii superiori loci in quocunque
 quiori canonico pro temporarietate, per eosdem
 visis in primis & diligenter inspectis, & omnibus
 dispensationibus, facultatibus, licentiis, & condicione
 eisdem apostatas & translatos quomodolibet obtinere,
 ac processibus delinquentibus, & causis in eis
 mature discussis, ac prout iustitiam & æquum factum
 fuerit & probatis, summiarie simpliciter & de plano, ac
 sine strepitu & figura iudicii, ac sola veniente impel-
 latione postposita audire, cognoscere, & iura sua
 & sacramenta continentium disposicionem sine
 terminand. committimus & mandamus.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

*Regulares non possunt audire confessiones secularium in
 habitatione & indulo ordinum.*

CAP. III.

Romani Pontificis providentia circumspicienda, non
 nunquam gesta per eum rationabilibus & honestis
 iudicantibus causis moderatur & commutat in actum
 prout in Domino conspicit salubriter expedire. Super
 liquidum quorundam declarationum & modificationum
 nonnulla Concilii Tridentini decreta, regulares pen-
 sionum ordinum mendicantium eorumque instituta con-
 nentia, edidimus & promulgavimus. Equa, etiam
 pimus, illarum vigore sacerdotes regulares panib-
 tum ordinum quandoque minus idoneos & inhabilitos
 confessionibus secularium audiendos ab eorum superioribus
 præpositi, absque aliqua Episcoporum, sed solum
 stri ordinis generalis, aut provincialium mandatorum
 approbatione admittuntur. Nos super his præ-
 bito pastoralis officii prout tenentur salubriter pro-
 te volentes, tenore præsentium hæc nostra in conditio-
 re perpetua sancimus, decernimus & declaramus, ob-
 tum Concilii Tridentini de approbatione regulorum
 audiendis confessionibus secularium præpositis, ab
 Episcopis faciendâ observari debere, etiam in omnibus
 gularibus, quorumvis ordinum etiam mendicantium
 etiam sub regulari disciplina viventibus, etiam si
 ctiores, aut in Theologia etiam de superioribus
 licentia graduati, vel promoti, vel à sacra Magistra
 neralibus vel provincialibus, ministris, secularium
 fessionibus audiendis exposti. Volentes tamen eos
 semel ab Episcopo in civitate & diocesi Episcopi
 examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo
 non examinari. Ab Episcopo autem successore suo
 jori conscientie suæ quiete examini de novo pro-
 nhibentes quibuscunque regularibus quorumvis
 nium, etiam mendicantium, ut præferatur, ac
 purationis & approbationis ab eisdem magistris
 nistris provincialibus, etiam quod illarum occasio
 ordinariis hucusque tolerati fuerint, absque spe

Concil. Trident. sess. 14. c. 7.

posterior licentia & approbatione ab ordinariis obtinenda, secularium confessiones audire presumant. Romae s. Id. Aug. 1571.

TITVLVS XIX. DE MONIALIBVS. Fius Quartus.

Moniales & decimarum & subsidiorum, aliorumq; onerum impositione exemptae sunt.

CAP. I.

DE statu Ecclesiarum & monasteriorum quorumlibet cura nostra divina dispositione commissorum paterna diligentia cogitantes, ad ea per quae illorum, ac personarum praesertim feminae sexus in illis sub regulari castimonia Altissimo famulantium statum, & opportunitate subventioni valeat salubriter provideri, ipsaque personae tenore perturbationibus uniuersis in pacis & quietis amantate diuini officii liberius vacare valeant, libenter attendimus, ac in his nostris pastoralis officii partes favorabiliter impartitur. Hinc est quod nos motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblati petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, omnes & singulas Abbatissas, Priuissas, Ministras, Moniales, & Sorores quorumcumque monasteriorum, domorum, & regularium locorum monialium, & fororum quorumvis Cisterii, Pramonstraten. sanctae Clarae, necnon sancti Benedicti, & sancti Augustini, ac tertii ordinis sancti Francisci, & aliorum quorumvis ordinum, etiam sub cura & regimine, ac secundum regularia instituta fratrum minorum de obseruantia nuncupatorum, & Eremitarum eisdem sancti Augustini dependentium in Lombardia, & quibuscumque aliis Italiae partibus consistentium, ipsaque domos, & loca, deductis quatuordecim diebus mensis de Camera pro victu cuiuslibet monialis seu fororis, alios redditus non habentia, eorumque possessiones, & alia quaecumque bona mobilia & immobilia quaecumque, decimarum & subsidiorum & aliorum onerum quomodolibet nuncupatorum, per nos & sed. Apostolicam seu eius Legatos & Nuncios aut quoscumque alios quavis auctoritate fungentes, etiam pro expeditione contra Turcas, vel fidei tuitione, ac fabrica Basilicae Principis Apostolorum de urbe, aut quavis alia urgentissima causa pro tempore impostorum solutione, ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore praesentium in perpetuum prorsus eximimus & liberamus. Et nihilominus omnibus & singulis collectoribus, subcollectoribus, ac commissariis, necnon quibuscumque aliis ad decimarum & subsidiorum huiusmodi exactionem deputatis, & pro tempore deputandis, in virtute sanctae obedientiae, & sub nostrae indignationis, ac excommunicationis latae sententiae poena districtius inhibemus, ne Abbatissas, Priuissas, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, monasteria, & loca praedicta, etiam vigore quarumcumque litterarum a nobis, vel sede praedicta pro tempore emanatarum, etiam si in eisdem contineatur quod ad quaevis exempta, domos, monasteria, & loca se extendant, vel alterius cuiuscumque tenoris existant, ipsius sedis sibi concessae facultatis, nisi de praesentibus earumque toto tenore, ac de dictis ordinibus & nomine eorum, quibus dictorum ordinum cura, gubernatio, & protectio pro tempore commissa fuerint, plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, fecerint mentionem, ad solvendum decimas, seu subsidia, aut onera huiusmodi quouis modo cogere aut compellere, seu alias praesentium occasione eas molestare seu inquietare praesumant. Romae Non. April. 1560.

Fius Quintus.

Clausura obstringuntur moniales tacite vel expressae religionem

professa, & earum receptiones ad ordinem, clausurae obligatione violata, irritae sunt & inane.

CAP. II.

Altea pastoralis officii nobis, meritis licet imparibus, desuper commissi curam, quantum nobis ex alto permittitur, inuigilantes, assidue ad ea, per quae singulis erroribus & excessibus obvitur, ac personis quibuslibet, praesertim feminae sexus virginum suam altissimo voventibus sub religionis iugo Christo Salvatore in castitatis holocausto famulari affectantibus, a semita iustitiae & honestatis declinantibus, ne quicquam in eis reperitur incongruum, quod in regulari ponatur honestatis gloria maculam, & diuinam merito possit offendere maiestatem, opportune succurritur, libenter intendimus, ac in his nostris vigilantibus partes propensius imparrimus, prout id in Domino salubriter expedire, conspiciamus. Hac igitur perpetuo valitura constitutione, inhaerentes etiam constitutioni sac. recor. Bonifacii Papae VIII. s. praedecessoris nostri, quae incipit, Periculoso, & decretis Concilii Tridentini super clausura monialium editis, auctoritate Apostolica tenore praesentium statuimus, atque perpetuo decernimus, uniuersas & singulas moniales, praesentes atque futuras, cuiuscumque religionis, ordinis, vel militiarum, etiam Hierosolymitan. sint, quae vel iam receptae sint, vel posterum in quibusvis monasteriis five domibus recipiuntur, & tacite vel expressae religionem professae, etiam si conuersae, aut quocumque alio nomine appellentur, etiam si ex institutis vel fundationibus earum regule ad clausuram non teneantur, nec unquam in earum monasteriis seu domibus etiam ab immemorabili tempore ea seruat non fuerit, sub perpetua in suis monasteriis seu domibus de cetero debere permanere clausura, iuxta formam dictae constitutionis sac. rec. Bonifacii Papae VIII. praedecessoris nostri, quae incipit, Periculoso, in sacro Concilio Tridentino approbata, & innovata, quam nos auctoritate praefata etiam approbamus & innovamus, in omnibus & per omnia, ac illam districtius observari mandamus. Quod si aliquae moniales forsitan reperiantur, quae consuetudine etiam immemorabili, aut instituto vel fundatione, regule suae fretae, animo obstinato huic clausurae resistant, aut quoquo modo reluctentur, ordinarii una cum superioribus earum omnibus iuris & facti remediis compellant eadem tanquam rebelles & incorrigibiles ad praesens subeundum dictam clausuram, & perpetuo observandam. Mulieres quoque quae Tertiarum, seu de poenitentia dicuntur, cuiuscumque fuerint ordinis in congregatione viventes, si & ipsae professae fuerint, ita ut solemne votum emiserint, ad clausuram praesens, ut praemittitur, & ipsae teneantur. Quod si votum solemne non emiserint, ordinarii una cum superioribus earum hortentur, & persuadere studeant, ut illud emittant & profiteantur, ac post emissionem & professionem eidem clausurae se subiciant, quod si recusaverint, & alique ex eis inuentae fuerint scandalose vivere, severissime puniantur. Ceteris autem omnibus sic absque emissione, professionis & clausura vivere omnino volentibus interdiciamus & perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam aliam prorsus in suum ordinem, religionem, congregationemve recipiant. Quod si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic vivendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quilibet professiones & receptiones irritas decernimus & nullas, prout etiam praesenti decreto irritas facimus, & annullamus. Porro ne moniales vel tertiarum praedictarum propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maxime in pertinentibus ad illarum victum, patiantur, sed ut eis opportune consulatur, auctoritate Apostolica praefata

Bonifac. VIII. c. periculoso, de statu regularium. in 6.